

Жыйылыу

Тырныауузда болумну юсюнден селешингенду

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Къабарты-Малкъар Республикада къыйын болумны болтурму, алаы хатарларын кетерму, от тошоудан саклануу жаны бла комиссияны жыйылыуун бардырганды. Анга КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусулланы Алий, Россейни ИЧС-ини КъМР-да Баш управлениясыны таматасы Михаил Надёжин, правительствоу къаууму, министрле, Элбрус муниципал району администрациясыны башчылары, Бийик тау-геофизика институту келечилери да катышхандыла.

Жыйылыуда Тырныауузда болумну юсюнден селешингенди. Специалисте айтханга кере, Гирхожан суу мардага килишипди, алай хауа болумга кере, ыркы жагыдан кырууларга кыоркму саклананды. Тырныауузда оператив штаб ишин бардырады. Ары билдириле кеченюнде калгендей туралды, торпюлюк служба борчларын кылай толтурганларына да контроль этиледи. Шахарда жашау магъаналы жумушла бла жалчыту ишле болумга кере терк да тынгыла да бардырылды. Баш кёпюр бла адамлага жол ачар мурад этиледи. Кюнню халы осалга кетсе уа, ол биягы жабилыкды.

Къыйындык салган хаталаны кетерму ишле андан ары бардырылдыла, ыркы жыйылган жерни болум дайым тинтилгендей турды. Хал игилене баргыны бла илигин, шахарны орамлары да таш кыатыш толуркъанды тазаландыла. Битеу туура этилген шартпадан хыйсап этип, Казбек Коков талай буйрук бергенди. Бек алга Тырныауузу ыркыладан ышангылы кыоруулау жаны бла ишни тирилтерге кереклисин эсерттенди. Республиканы Правительствосу алгъаракълада оксуна КъМР-ни Башчысыны буйругу бла ыркыдан кыоруулау системаларын жангыр-

тыну эмда жол инфраструктураны игилендириуу проектн къолга алган эди. Ол аллимни оюмларын бла эсерттилерин, кюнню халын торпенулерин эсте алуу бла жарашдырылыкды. Битеу ол мадарла шахарда къоркъусулук кел жыласта жалчытылыр кюнч этиледи. Ахырында Казбек Коков республиканы жамауатына бла аны къонакларына бу къыйын кезиуде сабырлык эмда тевомлюк этгенлери кюнч жокре ырызсылгын билдиргенди. *** Казбек Коков Тырныауузда ыркы салган хаталаны кетерму, ол санда

ЮСИОПЛАНЫ Галяна хазырлаганды.

КъМР-ни Башчысы

Хал тюзеле барады

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Тырныаууз шахарда болум бла байламы келиши телеграм-каналыны осю бла былай билдиреу этгенди:

«Хурметли шехёл!
Бусагытта Гирхожан суу мардага келиширча халдады, болсада Тырныауузда къыйын нызамы саклананды.

Алгъаракълада шахарчылары суу бла жалчыту тохтадырылганды. Керек болган жерлеге уа ичер эмда башха суула да келтирилгендей туралды. Шахар электроэнергия бла да тыйгъчысыз жалчытыланды.

Жолчула ара орамланы бла башха тирелени таш кыатыш топуракъдан тазалау андан ары бардырадыла.

Битеу тийишли службала кесперин жерлеринде толу хазыркълада дежурстволарын бардырадыла».

болган жерлеге уа ичер эмда башха суула да келтирилгендей туралды. Шахар электроэнергия бла да тыйгъчысыз жалчытыланды.

Жолчула ара орамланы бла башха тирелени таш кыатыш топуракъдан тазалау андан ары бардырадыла.

Битеу тийишли службала кесперин жерлеринде толу хазыркълада дежурстволарын бардырадыла».

болган жерлеге уа ичер эмда башха суула да келтирилгендей туралды. Шахар электроэнергия бла да тыйгъчысыз жалчытыланды.

Жолчула ара орамланы бла башха тирелени таш кыатыш топуракъдан тазалау андан ары бардырадыла.

Битеу тийишли службала кесперин жерлеринде толу хазыркълада дежурстволарын бардырадыла».

Жолчула ара орамланы бла башха тирелени таш кыатыш топуракъдан тазалау андан ары бардырадыла.

Битеу тийишли службала кесперин жерлеринде толу хазыркълада дежурстволарын бардырадыла».

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Себеplik

Ичер сууну — узакъ тау элзеге

Жуукъ заманда «Жашау этерге инфраструктура» миллет проектте кирген «Коммунал инфраструктураны жангыртуу» федерал программага кере Кичибалыкъда бла Хабазда жашаганла ичер суу бла тынгылы жалчытыларча мадар этилдики.

Бююклюкте тийишли документация хазырлана турды. Ызы бла подряд организация сайланрыкъды.

Аны бла бирге республика-

ны Правительствосу программага кыатышхан элзеге ахча тийишли халда бёлюнорча марда акланы да жарашдырады. Былай амал хауа магъа кере Кичибалыкъда бла Хабазда жашаганла ичер суу бла тынгылы жалчытыларча мадар этилдики.

Бююклюкте тийишли документация хазырлана турды. Ызы бла подряд организация сайланрыкъды.

Аны бла бирге республика-

ны Правительствосу программага кыатышхан элзеге ахча тийишли халда бёлюнорча марда акланы да жарашдырады. Былай амал хауа магъа кере Кичибалыкъда бла Хабазда жашаганла ичер суу бла тынгылы жалчытыларча мадар этилдики.

Бююклюкте тийишли документация хазырлана турды. Ызы бла подряд организация сайланрыкъды.

Аны бла бирге республика-

Алгышпау

Акъсакъларга ырызлык, саугъала, майгал да

Огъары Малкъарда жашаган Узеланы Бачини жашы Таусолтанга 95 жыл толганды. Огъурлу акъсакъларны юбилей бла алгышларга Черек районну администрациясыны бёлюнорча таматасы Байсыланы Харунну башчылыгында бир къауум адам барганды. Ала анга саугъала элтгенди. «Улуу Хорамны 80-жыллыгы» майдалны да бергенди.

Таусолтан Огъары Малкъарда тууганды, башха таулаулача, кёчюнчюлюкню ачылыгын да сынаганды, тракторчу, сюрюучю, шофёр болуп да ишлегенди. Аны телюсю къыйынлык сынар кюнч кыалмаганды, алай келюсюлук, мёхеллик да этмегенди, ол замандагы телюча, жигер урунуп, ырахат келир заманыбызны мурдорун салганды. 1956 жылда

тууган жерине къайтхандан сора да, бир кюнню къыймай ишлегенди. Кырларыбызны тарыхы – ол жаланда кюнле бла, ишле бла чекленип къалмайды, аны туугургу Таусолтанна адамдалдыла.

Акъсакъларга кел огурулу сёзле айтылгандыла. Анга кыралны Президенти Владимир Путинден, республиканы Башчысы Казбек

Коковдан эмда Черек районну администрациясыны таматасы Кулбюлканы Аландан да алгышпау ысымла келгенди.

Огъурлу, таза ниетли, ишни сюйген адам, уллу койорно башчысы юбилейна тууганларыны, туудукларыны, аладан тууганлары да араларында тюбегенди. Ол келген къонакълагъа, алгышлагъа да бек ырыз болганды, хар бирине кийик салуукъ, узакъ ёмор да тежегенди. Аны бопонда бек къуандырғанна уа туудукларыдыла. Ала уа онтогуз болдыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. СУРАТДА: Узеланы Таусолтан къонакъла бла.

Тюбешуу

Жерлешибиз — айтхылы россейли гёжефлену санында

«Къабарты-Малкъардан чыккъан айтхылы россейли спортчуланы санына дзюдоист Аюб Биев да къошулганды. Бу кюнде дунияны Венгрияда этен чемпиону болуп ол, 60 килограммга деру аурдуклары болганына араларында эрише, доммакъ майдал алганды.

жокъду десем, жангылым. Ала барысы да айтхылык дзюдоистледи, россейли спортчу айтхыуда оюшлери улдуу. Хар бирини да Россейни, Европаны, дунияны да чемпионатларда сейрге къалдырырча хорламлары бардыла. Аланы жетишилери сыйлы кырал саугъала бла белгиленгенди.

Эришюлеге Дзюдодан халкъла аралы федерацияны атындан кыатышхан россейли жыйындык командалыны бу биринчи хорламды. Аюбну Андор Гаунов, Данил Волович, Евгений Станев хазырлайдыла. Аюб Биев эмда аны тренери Андор Гаунов бла, дагында бизни башха белгили жерлешербиц Беслан Мудранов эмда Тамерлан Тменов бла да тюбешгенме. Аланы атларын бизни республикада билмеген

Аюбну эмда республиканы дзюдоистлери командасын бийик жетими бла алгышлагъанма. Къабарты-Малкъарны, саулга Россейни да атын айтдырырча хорламла тежегенме», – деп жазганды КъМР-ни Башчысы Казбек Коков телеграм-каналында.

Мадар

Сочиге тюзюнлей рейс

Быйыл 3 августда Сочиден Нальчикке «Азимут» авиакомпанияны биринчи хауа кемеси адамдан толуп болуп учканды. Ызына да тюз ол халда къайтханды. Ол шарт маршрутка уллу сурам болганыны ачыкълайды, деп билдиреди «Нальчик» халкъла аралы аэропорту телеграм-каналында.

Нальчикден Сочиге ыйыкъгъа эки кере – геурге эм шабат кюнде – учарга болукъду. Билетлен «Азимут» авиакомпанияны сайтында аларыда да он барды. Аланы багыналары да анда жазылдыла. Сорурлары болгъанла да жууапаланы ол сайда табылыкдыла.

Оста сала айтсакъ, «Нальчик – Сочиге» «Нальчик» аэропорту айтхыр хыйсапдан кырулганды. Ол КъМР-ни Башчысы Казбек Коковну башламчылыгы эмда республиканы Правительствосу себеплиги бла ачылганды. Аэропорту келечилери билдирген-

лерича, Къара тенгизни жагъасында эмда Къабарты-Малкъарда солугъа сюйгенлеге ол ашы башламчылыкды.

Кемчиликлену сансыз этмей

Бу кюнде Битеуроссей Халкъ фронтуну Республикада бёлюнорча келечилери Жол управленийны специалистери бла бирге «Жашау» миллет проектте кере тынгылы ремонт ишле бардырылган эки объекти жокългандыла, деп билдиреди КъМР-ни Транспорт эмда жол-юлк министерствосуну пресс-службасындан.

Аны чеклеринде ОНФ-ну келечиси Изабелла Косумова объектеге башчылык этгенле бла бирге Каменкада жолда 1,8 километр участкада ишле кылай баргыларына кыаракъандыла. Бююклюкте мында жолу мурдорун, жанларын кюнчеп, тротуарлары жангыртуп эм адамла солугъа жерле ишле корешедиле.

Андан сора да, «Куба – Псыхурей – Кременчук-Константиновское» жолу 2,8 километр чаклы бирине

тынгылы ремонт этиледи. Ол санда Садовая бла Советская орамлага да къараллыкды. Мында жолу мурдорун кюнчеп бошاپ, бордюрла сала туралды.

Планга кере, объектени акисинде да тийишли ишле быйлыны ахырына бошальырга керекди.

Жолла бла байламы кемчиликлену юсюнден Транспорт эмда жол-юлк министерствосуну билдирди аланы кетерича, терк окуна мадар этиледи. Ол себепден ОНФ-ну келечилери жангыртуу ишле барган негда бошальган объектеде болум бла шагъарейлериге ведомствону специалистери бла бирге терк-терк чыгъадыла. Бир трюлю кемчилик эсленсе, ол къысха заманда кетерилерге кереклиси эсертиледи.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман хазырлаганды.

«Бирлешген Кавказ» — магъаналы сынам алыцъа итинчу
2 бет

Жамауат ишине — бийик багъа
2 бет

Жигитлеге махтау берген тереде
3 бет

Адамлык бла ызилек — баш ышанлары
3 бет

Хычиняге устала эрширикдиле
4 бет

Правительство

Жаш үйүрлөргө онгүрүргө аюулашкандыга

Кыбарты-Малкыры Правительствоуно көзүлө кенгешинде асман кесек бегини эмда буйрукуну проектерине кыаралганды. Жыйылуру аны Проводствонун Мукуланы Алий бардырганды. Ишине үч министрстволаны эмда ведомстволаны, сора жер-жерли администрациялары башчылары кыатышканды.

Нарткыла шахарда орналган 400 жерли мектеп жер участкасы эмда эки автобусу бла бирге Уран району ивотине кенюорлгонди. Тийиши оңоу бла жыйылганын КМР-ни жер эмда ыркысы бла байламлы халланы министрли орунбасары Уманалы Таймураз шагырайлендиргенди.

Субсидияны муниципалитеттеге көлөшү нызамга торлөнүлө кирилгендиге. Анга көрө Тыры-ауузу, сора Исламей. Уран эмда Бзыгыны элени аха бла онгүрүрү баша болуктады. «Бу оңоу бюджет сурдстволаны кыйматты хайыр-ланчыра эпилгенди», - дегенди республиканы кыруушун эмда жашуу журт-коммунал молк министрли орунбасары Локияланы Алан. Транспорт эмда жол молк мини-

стерствону буйсууунда болган кырал казна учрежденилерида урундалганы ачыкчалганы тейлери нызамы закондолестовга келиширде этгендиге. Айтылганын көрө, документе окладданы өчмөчери тохташтырылгандыга эмда ишине кыйматтылыгынын ачыкчалганын көрүмдөлө белгиленгендиге.

Правительствону кенгешинде дагыда «Кубок Эльбруса - 2025» деген XX-чы халкыла аралы ат чарини бардыргыра оңоулашканды. Аны Кыбарты-Малкырыны Кыралыгыны юноне атаганды.

КМР-ни саулык сакялуу министрли орунбасары Таяна Анушиана көргөзтөн документе инсанлагы быйыл эмда келир эки жыл халкы медицина болушкы беруу программасы кийрипчил торлөнүлө юсюнден айтыла эди. Ол билдиргенча, проект быйыл тийиши жумушлагыа республиканы бюджетинде жиберилген ачкыра көрө жарашдырылганды. аны ишлемдерин толтурурга кыошак кыранчала изленирик туюндоло.

УЛБШЛАНЫ Мурат.

Бишуу

ТАОВ Пшкан Кесович

Кыбарты-Малкыр Республикасы улуу бишуу саргыра туюндун - 2025 жылда 3 августа 89 жылдык белгиси кырал эм жамауат кылуучу, экономика имуналы доктору, РАЕИ-ни академикти Пшкан Кесович Таов жашуудан кеткенди.

Пшкан Кесович Кенже элде 1937 жылда 14 мада тууганды. Школун таусуздан сора ол Москвада К.А. Тимирязев аты ол молк академияга киргенди, анда ол Ленинги стипендияны алганды.

1961 жылда Москваны кырал университетини курамында аспирантурага киргенди, анда билим алганындан сора экономика имуналы кандидатынын даражасына диссертациясын кыруунганды. Ызы бла ол экономика имуналы доктору даражага диссертациясын да кыруулганды.

Таов П.К. уруну жолун «Наличский» совхозда зоотомист болуп баштаганды, арта ол совхозланы республикалы управленисында тамата экономист, республикалы Производство эмда эл молк продуктуланы жаратуу институтунун директору болуп баштаганды.

1965 жылда Пшкан Кесовичи Москвада ише чакырылганды, анда ол 1972 жылда дери СССР-ни Эл молк министрствосуну тамата экономистини кылуучу болганды, ызы бла Госплан Экономиканы иму-излем ара институтуну секторуну завучулуктады.

1973-1986 жылда Пшкан Таов КММАСС-ни Госпланы председателини орунбасары, Кыбарты-Малкыр тартипни озомуну эл молк бөлүмүнө завучулукта болганды, 1981-1986 жылда - Госпланы председателини КММАСС-ни Министрле Советини председателини орунбасары. Пшкан Кесович

этгенди. Ол Шимал-Кавказ регионун экономикасын айнтыу жаны бла узак болжалы концентрал программаланы ызын жарашдырырга кыатышканды. Жююзе жууук киталап, илму ишле жазганды, алда уа Россияде эки минжылыккыны араларыда кыралган болмула тилгилгенди, ол санда республикада магнанылы экономика соорула да.

Пшкан Кесович кесини республиканы битеу жюргөй бла сойдиги. Кырал эмда жамауат кылуучуна ол политика системаны, республиканы экономика эмда илму кыолайлыккыны кыралыларына улуу кыйын салганды.

П.К. Таовну кыйынына кырал да тийиши багга бергенди. Көл жыланы бет жарыксы урунган юнон ол бийик кырал саугала бла белгиленгенди, ол санда «Сыйлыккыны Белгиси», Шубулукуну, «Кыбарты-Малкыр Республикасы аллында кыйыны юнон» орденле, «Жыгер урунган юнон», «Урунуу ветераны» кылуучуна ол политика системаны, республиканы экономика эмда илму кыолайлыккыны кыралыларына улуу кыйын салганды.

Илмуга салган кыйыны юнон ол «Росейни имлусуну сыйлы кылуучусу» эм «КМР-ни имлусуну сыйлы кылуучусу» даражага атлагы тийиши болганды. Кыбарты-Малкыры журметли уналарындын бирини, керти партия ортону, ишангылы эмда кыйырылуу тергени юсюнден жарык эсгеруу аны биргесине ишленгенди эм аны тамыганылы эслери емордеде сакъланырыкыдала.

Кочков К. В., Егоров Т. Б., Мукуланы А. Т., Коздов М. М., Ападов Ю. К., Амшова Ф. К., Ахохова Т. Б., Афанасев Ю. С., Бердов Х. А., Бифов А. Ф., Геккилан З. Д., Гешев В. М., Говоров С. А., Губин Г. С., Жанатайлыны С. А., Жанимов Р. М., Зумакулланы Б. М., Канков А. Б., Карданов М. Н., Каширюков З. К., Кунижев М. А., Мавров Ю. Х., Маслов Н. А., Сохоров Х. Х., Татеев К. Б., Убашланы М. М., Хашхожев А. Б., Хубев М. Б.

Медиафорум

«Бирлешкен Кавказ» – магъаналы сынам алыгуъа итиную

«Бирлешкен Кавказ» медиафорум юч кюн барганды. «Заман» газет аны ачылганыны эм пенар сессиясыны юсюнден жазгъан эди. Бюгон биз медиафорумда сюзюлген темаланы ачыклайбыз.

«ТАСС Кавказ» информация араны башчысы Низам Гаджибалаевни айтынына көрө, ТАСС регионда факмулу жаш адамла бла байламлы журюрге элзиди, ала кеслери телелорини юсюнден толу эм керти ханар айтылдыкыдала. ТАСС кыралганын ала бла жыйырма жыл болады, аны асман корпунту

Медиафорумга кыатышхала четтеринде, бусгагата жаш адамланы асмансы професионал журналистикадан узатыраркыдала, ала телеграмда басманланган жангылыккыны окуйдула. Низам Гаджибалаевни оюмуна көрө, бусгагата окуучуланы эслерин билерге бек кыйында, болсада

ишлени. «Материалларбиз алты тилде чыгъадыла, андан да көп тилдеде чыгъар унутубуз барды», - дегенди Гаджибалаев. «Миллет приоритете» организацины проект офисини башчысы Надежда Ефремова докладын жаш тей ийнанырча, окурча кыраллы материалла кыуаргъа кереклисине

гъа план барды. Ким барлыкды ары? Жашууларда магъана излетгенле, кыраллыбыны айнтыргыа сойюгенле.

Ефремова жаш тейо торло-торло конуралга кыатышгыра да сойюгени четргенди, алганы кыюор кыуаргъа керекди. Дагыда, куралда окулуп, бир усталык бла байламлы билим алгъала да асманла.

Доклады социология опросла көргөзтөн шартланы юсюлеринде да айханды. Сөз юнон, жетишимли, айныган адамга жаш тейо имини санайды? Сойюген иши болганыны – биринчи жер, замандын кеси оңоу аталганыны – экинчи жер, табиятха кыйыргыныны – юнончо жер, тейтюнчо жерге уа багылы юл болганыны салганды. Бу тинтун ачык көргөзтөди: бай болуп, жамауатха хайыр келтирмегенле, халкылары кылуук этмегенлени жаш адамла жетишимлиге санамайдыла.

Ефремова дагыда бир сейр шартны юсюнден айханды: жаш адамла кеслери бир кыуаудун да, организацинда да көрмейди. Доклады белгилгенди: жаш тейо бла ишлер юнон, алгъа аны тинтирге, билерге керекди.

КМР-ни Жаш тейоно ишлери жаны бла министрствосу эмда «ТАСС Кавказ» РИЦ кыуарган «Бирлешкен Кавказ» медиафорумун экинчи кюно медиа жаны бла жаш усталаны хазырлауга, жаш тейо бла ишлеуге, сейр контенти кыуаргъа энта бир атам болганды. Кыуарчула уа медиафорумда алынган сынам Шимал Кавказыны медиаинститут айнтыртыла колшо кыошаргына ишандырадыла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият. Суртала автордуула.

Низам Гаджибалаев.

барды. Бир айга ТАСС-ны материаллары жыйырма бла беш миллион кер ачылдыла, подписчиклени саны тей миллион алты жюз мингди. Жер башында бола турган затла оңлайн калада экилгенди. «ТАСС-ны фондунда миллиондон артык сурат барды. Бизни керимочлерибизде адамла сыйик келеди», - дегенди Низам Гаджибалаев. Пресс-конференцияла, «тегерек столла», видеотервьюла, соцсетледе поста, проекте – бу формат жагы окуучуланы табарга болушадыла. «Биз керти ханарны биринчи айтырга кюрешибиз», - дегенди Гаджибалаев.

иги ишлеген окуучусу кыалык тейоуде. Битеу да алып кыраганды, сөзсөз, бюгонюкдеде сурталау литератураны, газетлени, журналланы да, совет жылда бла тенгештиргенде, адамла азырак окуйдула. «Адам иги теклени окурга, жазарга да сабийлигинден башап юйрөндө. Журналистика жаны бла факмулары болган сабийле бизде ишледиле, суз редакциясы барды», - дегенди Гаджибалаев. Ол четргенди: газетледе, телевиденинда ишлегенле кюн сайын жангы жолла излерге керекдиле – сейрирк жангылыккыны, адамланы, болган

жоралаганды. Ол бусгагата жамауатын жигитлери болмаганын белгилегенди, алгын Комодемьянская, Матросов, Гагарин эм башкала бар эдиле. Кимча болурга итинирге, кимни ызында бардырга керекди? Белгисизди. СМЙ-ле уа ол белгисизлиги кетериуге кыошумчулык аталдыкыдала. Надежда Ефремова «Миллет приоритете» хазырлаган видеороликни да көргөзтөндү. Анда Узаък Востонун юсюнден барды ханар, аны арумулугу, байлыгыны юсюнден. Жукук заманда Узаък Восток юч жюз минг жаш адамны кенюорюрге, бу регионун айнтыр-

Сыйын керюу

Жамауат ишине – бийик багъа

Алгараклада Къазахстан Республиканы Президентини Касым-Жомарт Токаевни буйругу «Эл бирлиги» деген сыйлы кырал орденне тийиши болганды. Аны анга Алма-Ата областыны акимини Марат Султангазиев юйюне барып бергенди.

«Бу сыйгы Людмила Хыйсаевна миллетини араларында бирик эмда келишюук болуруна улуу кыйын салганы ючюн тийиши болганды. Таулу тиширүюну саугалау Къазахстанда жашагъан халкъланы ассамблеясыны 30-жыллык юбилейи бла да байламдыгы. Чочуланы Людмила Ассамблеяны ишине тир кыатыш келеди. Көл жылны жамаутага кылуук этеди. Жашууун толусунай миллетини араларында келишюукно кючелеринде жоралаганды. Ол сепок келген тейлөгө алаат колдоо», - дегенди Марат Султангазиев алгышала сөзюнде.

Хочуланы Людмила, Хаджиланы Хыйсан кызы, 1956 жылда Къазахстан Каскелени районун Чомолган элинде ишине юйорюнде тугъанды. Экономика, юридикалык жаны бла да бийик билим алып, торло-торло кылууклада ишленгенди. 1996 жылда «Минги – Таумиллет маданияты арна кыраганды, талай жамауат бигируге башчылык этгенди. 2007 жылда уа Къазахстан Республиканы Парламентини Мажилисини депутатына айрылганды. Анда ол жаш улдуу политика эмда башламчылыккы жаны бла ишленген, законла жарашдырырга кыатышканды. Людмила Хыйсаевна Къазахстаны сыйлы кылуучусу «Хурмет» ордени кавалерини, Алма-Ата областыны сыйлы инсанды. Ол көп

башка кырал саугала бла да белгиленгенди. Хунери тишируу таууланы Улуу Ата Журт урунда Хорламга салган кыйыныларын эмда урушдан сора жашууларын, тугъан жерлеринден сора бла кырал кенюорголгөнлорини юсюлендин китап жазганды. Ол кеси аллына энциклопедияды дегер болуктады.

ЖАШУУН ЖАРЫК БЕТТЕРИ – Мен Чомолган элде тууганма, өсгөнем. Бизни орамбызда көп миллетлени орелери бир бири бла шубукулда жашай эдиле. Биз аламет кыошубузда болганды – немиси Борис Дмитриевич. Ингри сыйлен ол, абадданын, гитчелени да жююп, концертте кырай эдиле. Би, сабийле, билгени бича тейлөгөнбиз, кырагъанобыз. Арта мени жашууму

былай кыралганына ма алай кезиме да себептик этген сунам, – деп эсгереди Людмила сабийлигин. Къазахстанни Президентини кылуучун орден алганыны а ол еморде да унутулмазлык колпелеринден бирине санайды. «Ол сый жаландан манга угъай, битеу таулу халкыга берилген сунам», – дейди журметти тишируу.

Кавказга биринчи керелгени да сонинде кыралганды. «Биз, мында жашагъанла, ынналарбыздан бла аппаларбыздан эшите турганын тугъан жерлерини алапатылыгыны юсюнден. Ары биринчи керелгениме, көлөм асыры кетюорлогенден, кынам кыартыкыга сыйымай эди. Кыалайда да, автобусты, телевизорда, жолда болуп, ана тилибизни эшитиу бек кычуун көрөне эди», - дейди.

ЖОКУКЛАРЫ – Ала бир нацдыла. «Сенга башкала аманлык этерлени сыймей эсенг, кесинг да аманылык этме. Мамырылык бла келгенге кыбакъ эшикле не заманда да ачык болуктады», - деп оюмлады Людмила.

МУРАТЛАРЫ – Хар адам да «насыл» деген сезюне кесича айгалайды. Людмила Хыйсаевна бек улуу насыпка мамырылыкда жашуу санайды. Закип Кушуй Кыайсын назмуларындын биринде насыпны юсюнден бек аламет жазганды. Адам мамыры, тынлыккы дунияда жашаса, битеу этген мураптарыны жетерики. Мамырылык болса, сабийле да туурада, өсерле, кырал айыр, жашуу андан ары барды», - деп асманла Хаджиланы кызылары.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Кенгеш

Алимле оюмларын ачыклагандыла

РФ-ни МНС-ини КМР-де Баш управленисын ачкыла Михаил Навзевин Гирхожан суну болуучун юсюнден алимле бла кенгеш бардырганды. Геология, селеведение, география эм гляциология бөлүмде баш специалистте ыркы бла байламлы болуучу сюзгөндиле.

Кенгешни ахырында ол тийреде кырауулук этерге бла тинтиулени бардырырга кереклиси тохташдырылганды.

РФ-ни МНС-ини КМР-де Баш управленисын пресс-службасын таматасы Жанталай Берос белгилегенде көрө, ол тапсы торлөнүлени юсперинден халкыга замандын билдирге себептик этериди.

Специалистте ыркы келюно кыокууу сакъланганын эмда жаууна асман жаугъан кыадарда ол энта да кыйратыргыра болуучун белгилегенди. Гирхожан сууга келип кыошуган Бузуган деген жер юзюлук бютюнда кыйтыг этдире кыра жала жууала, ол, сууга кыуолуп, жангыдан келген ыркыга кюч алдырырга болуктады.

Алимле четргенге көрө, бу ыркыны тыяр амап неда башка мадар алыктын жокдыу а ол табиятга болууду.

Шагырейленуу

Шаптал, баллу бахчаллага

Шимал Кавказын Тау эмда тау этекледе терек бахчалыккы иму-излем институтуну келечилери көп болмай Чегем районда ишин бардыргыра «Бай тирлик» июлда кыошуга болгандыла. Алим кырауу аны терек бахчалыккы кырагандыла, предпритияны адамлары бла да ушак этгендиле.

Предпритияны бахчаларында арууладан бла заралны курт-кумурсаладан кыруулау жаны бла дайым мадар этиледи. Анда дагыда

Бу молде терк айныган 150-гектарык алма бахча барды. Аны юсюне уа жарым жюз гектарда шаптал, нектерин эмда балли өсдоредиле. Институту келечилери Бак-кулан Ж. Ахматалы З. Таумузаланы Р. Эмда Шугаланы Х. алгъа эс бургандыла, иму-излем иште кыйсылары жарашкыларда бөлгилегендиле. Предпритияны оңуучусу Онейланы Алий тереклени торлорлери эмда орнатылганын амаллары бла шагырейлендиргенди, суу алауга тамчыны система бла салынган, буз ургандан а энци аула бла кырууланганын билдиргенди.

Быйыл жаз башында бу молде нектарлы алма эмда шаптал тереклени битеу да тогуз сартун орнаткандыла Андан сора энта да 35 торлоросне илму керек жер белгиленди. Эмда сунам халда өсери терекледиле, алимле уа

беш минг тонна жемиш сыйынан улуу объект да барды. УЛБШЛАНЫ Мурат.

– Мариана Исмайыллова, Сабий реабилитация араны ишин иjosенден толукрак айтсактыз эми?

– Биз мында кен бөлгөнөн, невролог эмда оролгон жаны башка жасуулары болган, ДЦП, башка диагнозы бар башка сабийинен салуулар реабилитациялауга эс бурбады. Ага биз эм алгач келген кезинде салууларын педиатр, невролог, ортопед, физический эмда реабилитацияны медицинаны врачы (ФРМ) тинткенде. Ага кыргызандан сора уа, сабий-кичине массаж, физиотерапевтик процедура элинеди, салууларды так физикология башка ижорештерде. Андан сора да, логопеди эмда психологун эсерттилер да болды, эротерапевтик да барды. Ол затта мында барксы да комплекс халда этиледие да, ага сабийинен салууларына кесерини хайларын да берди.

– Бир жолгачы эмда сабийге кыргызар чоң бейи эмда ага мында кыргызар бир заманы турдыбы?

– Эм алгач бизин реабилитация араны баратын алай келте билмелерин да эсерттирдик эми. Кел заманы ичине ол сабий ой даражада ишлен турганда, энди былай арага бургулангы уа юн жылдан атагандын.

Багы уа онеки ишине юноне окулды, солгу юноне сангайды. Сабийин халына тиешилдикен андан асламырак болурга да тошеди. Ызы бая ага юн айдан кытайп келип, багыну андан ары бардырыга кей болды. Ол а (багыну) сабийге 18 жыл толгунуна берди бардырамында.

Билемкис, заманында жоромгенле неча кен бөлгөн тебегендикке бизге бир кере кешишти окуяна, аны айтамын, багыну курсу этгенден сора, сабийин жордо да баштады эмда болды. Ага уа, ала диагнозы барк бек халына болмагандыла.

Бирсиледе, диагнозын кыйындала уа, багыну амалда кесерини себептерин юн-беш курсунда сора киргизте баштайды. Бирде уа биз кууандыра шартла болуп да кылады. Сөз юноне, бир кел алтыйлык кыргызаны келтирелде да, аны ДЦП-сы болуп деген ишеклик бар эми да, ол жорюр деп ышырында тоюл эди. Кызычтыг а жем блэ жак айтыганды, болушуксуз, кеси алтына жорюп кеткенди. Ага бек сейир этгенбиз. Ол бюнолюкпе.

Саулык

«Багыну не кыздар эртиме башланса, эсептери да алай бир кызуандырылыктыла»

Кайталаны Мариана, Нальчикке Сабий реабилитация араны педиатры болуп бир неча жылдан бери ишлей жашыкканы баш кызыкканы ата-аналарыдан ыргызлык табды. Биз да аны баш бардыргын ишини, ага килге, кылай кызгарыларыны юсөөндөн ушак этгенбиз.

андан сора да, ашаган, кийингенде да кеси этеди. Алай, алыкча башка жасуулары бардыла да, арага келгеней, багыну андан ары бардырганай турдыла.

Бир жолгачы мында 45 адамгач кыздары онг барды. Багыну кеси да хаксызды, юноне юн кере жылы аш да берилди, тоше дери аууланар амал да барды. Тышына чыгыш ойнаган жер да тапды, тизгиндиде, араны тириес да айданандыргындан.

Эсертте келтик, сабийини анализди да биргерлене турдуна онг барды, аш-суу бля ала да жалчыгындадыла. Гителени кууандыргыга келте, ол санда вонопора, башкада да, келип, концерте да киргостеделе, оюнда да кызардыла. Медицина жаны бля оборууданы башка да жетишимдик, келди. Жорюрге юйргитра, коплан-агкыла да айнытрача тренажерга да аспадыла. Сабийге бля уа энчи инструкторга иштейдиде, хар неча да тошкортуду.

– Айхай да, медицинаны кысайсыз да тынч тоюндол, сизинча бөлүмдөр урунган – бютонда. Экинчи юноне да ише келпирга кырау кыаид табасы?

– Кетими, бизин ишбиз тынч тоюлдо. Бютоңда аругун сабийке юни кирсеп, жорюрг инжилди. Алай эсе да, юйге барса, экинчи юн ише келпире ашыгамы, ол мен кыргыз-агкканы салугунда ашкы жанына бир торлону окуя болуп эди.

Кетими, бизин ишбиз тынч тоюлдо. Бютоңда аругун сабийке юни кирсеп, жорюрг инжилди. Алай эсе да, юйге барса, экинчи юн ише келпире ашыгамы, ол мен кыргыз-агкканы салугунда ашкы жанына бир торлону окуя болуп эди.

Андан сора да, сабийини сойгөн эткенде, ага да мени сойгөнлери а жорюкти бля сөзөме. Ага уа, уштыгына сюймектигил болмаса уа, мында дийшеген да тынч болуп к

тоюлдо. Медицинаны гителелимден да жаратамын. Жанакында мекетини бошан, КМЖУ да окуганыма. Интер-натураны, ординатуран да этгенме.

Кызауу усталыкча, биз да хурер-бизин айнытпай, ёсдортелий турдыбы. Республикадан тышына да барарбы. Сөз юноне, кеп болма лог-педрибиз да психологгарыбы Москвада билимдер ёсдорюп кытайгандыла. Эчи кесими юсөөндөн айтамы а, энди ФРМ-ны врачы болурга окууп, аккредитация да эткенме, ол жаны бля билим терең болса сойгөме, жангы амалгач да тошоңгөнме.

Кызарда былай арапа бля байламкыда иштейбиз, ападан да сынамга койргөнгей турдыбы.

– Аналагы не затны эсерттирге сюерик эдигиз?

Ушакны ТРАМЛАННЫ Зуура бардырганды.

Жолоучулук

Алгаракыда билдиргенбизча, Кызарты-Малкыны тапандына квадратикала «Кавказ» тенгизден турду дери» жолочулук бардыргындан, ол битеу да сегиз регионун бирдиктеринди.

Сейир жерлени кергендиде, тинтичле бардыргандыла

Жолочула республиканы битеу аулазлары, бийик-тау аушлары бля этгендиде. Юн буулганына, экспедицияны кезинде кытайн болуп да чыгыганына кырамай, ага кыташканын сыйк усталыкты, бекетиля дедиле болгандарыны. Нальчикден вендорюкжиде баргыра сойгөнлени биргилерини жанында сабийик этилгенин хайрында салынган борча барык да топтуругандыла.

Ага Ара Кызыны Бызынгыдан Эльбурхса дери кесегин баргандыла, акыр юнонеда уа эм сейир, ариу да жолчу – Эльбурху кыбыла атеклеринден шыкыл жаныа – этгендиде. Джуркен бля Шахам аушла, вофрам-магыдан комбинаты тириеси бля жол да эсе кызыра болгандын. Ингрде, юн бата. Миңга тауда жылгыгандарында уа, тайбигач бютон тамачы керюноғенди.

Экспедицияны башка муртары да болгандын – машиналы кавестоаларын тинти эмда краведими. Алачы жарашдырган заводун ишчилери, бийик тау жолпада баргандан сора, квадратиканы дигителерини, приволачы халларына кырагандыла, кылай бир отлук кыратгырнын тергендиде, машиналыла алгаракыда алынган жангы керюкчи кавестоаларын да киргендиде. СКФО-ну аничилкерины тошоңе, экспертте машиналыны ишлеме аланы эсе алылдыкыла. Жолочулук краведине магнанысы юсөөндөн айтканды уа, ага кыташканы дагында Ченде, Дагыстанда, Ингушетида, Шимал Осетида болгандыла, энди Кырвачай-Черкесе, Адыгетяга бля Краснодар крайга баргыкыды.

Жолочулук «Веломотор» компания, вендорюкжиде «Россияны хазына» краведине прокити топуруга кыташканы бля Орус география обществону регионда жаш тилеу арагы кырагандыла.

КУЛЬЧАПАНЫ Зулфия.

Топландыруу

Энду уллу, гитче да сюйюп келеди

Нальчикни зоопаркы тапандырыла барды. Анда бля турган торлөнуйе кырачуулуга, жануарлардын арасында ага арыбланган кочкорюк келтирелди. Бизин ишбиз тынч тоюлдо. Бютоңда аругун сабийке юни кирсеп, жорюрг инжилди. Алай эсе да, юйге барса, экинчи юн ише келпире ашыгамы, ол мен кыргыз-агкканы салугунда ашкы жанына бир торлону окуя болуп эди.

Осал ниетлерине жеталмагандыла

Россия Федерацияны Кзкоруусулук бля федерал службасы РФ-ни Ич ишле министросту, РФ-ни Следствие комитети эмда Росгвардия бля бирге Кызарты-Малкыр Республиканы жеринде терорчулук этерге хазыргана тургандыларын жолларын кесетини.

Ага бардырган тинтилуени кезинде Баксан районун Исламей элинде жашырын юйде турган ючөөлөн Россия Федерацияны жеринде эркин этилген халкыла аралы террорист организациагы киргенери эмда республиканы право нызамны саклычуа органдарына кулпук этгенге саултанган чабуулук этерге хазыргандыларын ачылангандыла. Аманжылгыны кесерини тутуруга унамагандыла, саултадан от ачкандын атышууну кезуюне жоолгандыла. Юни кэуумда уа ёлген, ачыган болмаганды.

Атышуу болган жерде эки Калашников автомат, ПМ керох, алай кеп окъла, кюл бля гаргандадан иштенген чыдырылуучу заттадан экик табалгандыла. Алайда болган сээртер керекледе уа тыш кыраалда террорист башчылары аманжылгыны кылай этерге кереклисини билдирдиле эм кыайгы сөз бердиле.

Кызарты-Малкыр Республиканы Парламентини депутатылар эмда аны Аппаратында ишлегене КзМР-ни Баш Советини Х, XI, XII чакырылууларыны депутаты, Кызарты-Малкыр Республиканы Парламентини юночюн чакырылуучу депутаты ТАОВ Пшикан Кесовин аушканы бля байламлы аны жуукларына, акчуларына бушун этгенлери билдирдиле эм кыайгы сөз бердиле.

Баш редактору орунбасары ЖАНТУРАЗЛАНЫ Нажабат

РЕДАКТОРЛАРЫ: КЛОНАКЛАНЫ Хасан (баш редактор), ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары), ТОКУЛУЛАНЫ Борис (жуулачы секретары), МУСУКАЛАНЫ Саккнат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зуура, УЛБАСЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЫ: Редактору тирешими – 42-43-01. Баш редактору орунбасары – 42-38-21, 40-04-82. Жуулачы секретары – 40-28-97. Секретары – 493-42. Корректорга, степанетиля – 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛЮМЛЕРИ: Политика эм право – 42-24-02. Экономика – 42-66-73. Културга – 42-66-76. Социал ишче – 42-75-82. Курортула, туризм эм спорт – 40-39-93. Окуучу бля байламкыла жооруктоу эм жалмауу – 42-37-04. Сураг алычуу – 40-59-18. Эчи корреспондент – 42-68-72. Операторлары – 42-66-85.

Гастени басмага "КамР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазар эттенди.

Гастени басмага "Издательство "Южный регион" ООО-ну тифнографиясына басмагындына. Старвороль эми, Сегеуост ш., Нальский район, 5а

Гастенин ислерине тапдыруучу юрак КзМР-ни почта нысыны федерал Управленисны жуулачыны. Телефон: 76-01-21

Гастени ыйнакы юн кере чыгыла – 7-түрөгү, орта, шабат коюлсе.

РЕДАКЦИА АНОТРАДА 400 гест тизгинден (машина бля жалгызган 5-6 бет) келип аймады.

Редакциа авторларга махакат жорюктемди. Кюл жазмагыла рецензия этилмей эми ала артка кытайргамыдыла.

Гастеде басмагыннан материалда айтканын оюмла редакционы оюм бля кезингеме болупкыда. Алай айтканды хар зат ючөөн Россия Федерацияны органы юсөөндөн законуна тиешилдикле материалына авторлары кесери жуулушкыды.

Редакция авторлардан 400 гест тизгинден (машина бля жалгызган 5-6 бет) келип аймады.

Кези Сазыны, информация технологияны эмда асадына коммуникацияны башка дагы аны бля федерал инталр службасы (Роскомвязьотру) Кызарты-Малкырада управленисында 2016 жылдын 19 декабрде регистрация этилгенди. Регистрация номер – ПИ № У07-00118. ИНН – 51 893

Номерге графикте кер 19.00 саргыда кюл салынды. 20.00 сагата кюл салынганды.

ГАЗЕТИН КОМУСАНИ ЧЫГАРГАНЫЛА: Моксалады Зуура – дежурыни редактор; Кетешчалны Зулфия – жуулачы секретары орунбасары; Зеваланы Лида (1-чи бет), Баллила-лава Феруа (2-чи бет), Гестаны Валентина (3-чу бет), Ахманталы Лиода (4-чу бет) – корректорла.

Тиражи 1622 экз. Заказ № 1661

Батгасы 133. Самау.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Леонина улду проспект, 5.

электрон почта: elbor_50@mail.ru